

Ny ärkebiskop

Att Antje Jackelén valdes till ärkebiskop för Svenska kyrkan den 15 oktober i år är helt logiskt. Eftersom prästämbetet i Svenska kyrkan är öppet för kvinnor sedan 1958 och den första kvinnan biskopsvigdes 1997, vore det konstigt om en kvinna inte till slut skulle bli ärkebiskop. Det valet är alltså en logisk konsekvens av beslutet 1958. Denna tidskrift har sedan sin tillblivelse samma år hävdad att det beslutet hade sin grund i svenskkyrklig självtillräcklighet och en självbild som innebär att Svenska kyrkan utan andra kyrkors inblandning från tid till tid kan definiera om sina ämbeten och faktiskt också trosinnehållet utan stöd från Skrift, bekännelse och allmänkyrklig tradition. Det senaste stora exemplet är 2009 års beslut om en ny, svensk äktenskapssyn, tvärs emot Skrift, bekännelse och allmänkyrklig tradition, vilket har fått oroande konsekvenser för hur andra kyrkor ser på Svenska kyrkan som en kristen kyrka.

Till dem som är kritiska till ordningen med kvinnor i biskops- och prästämbetet sägs ofta att de sätter budbäraren framför budskapet. Det är budskapet, det budbäraren säger, som är det viktiga. Och visst är det Kristusbudskapet som står i centrum för kyrkans tro och vittnesbörd. Jesus säger själv »Tiden är inne, Guds rike är nära. Omvänd er och tro på budskapet». Och till sina lärjungar säger han »Den som hör er, han hör mig».

Vilket är då budskapet från den nya ärkebiskopen? Det är tyvärr otydligt. Hon har efter de första uttalandena fått många tillfällen att förklara sig och haft möjlighet att förtydliga sina resonemang och lägga sådant tillräkta som under trycket av intervjuens krav på direkta svar blev förhastat eller rentav fel. Men även efter dessa klargöranden består intrycket att hon undviker att utan förbehåll stämma in i kyrkans Credo.

I SvD:s intervju den 23 oktober bekände hon sig, glädjande nog, till tron att Jesus är »sann Gud av sann Gud, född och icke skapad». Men den som tror det, tror självfallet också att Jesus vet mer om Gud än Muhammed. Så varför envisas en kristen teolog och biskop med att inte säga det, utan istället upprepa att frågan är förenklad och därför inte ska besvaras? Vad lägger förresten den nya ärkebiskopen för innebörd i att Jesus är sann Gud, när hon kan förklara termens innebörd som att »Jesu födelse var alldeles speciell, det teologerna senare kallar en sann gud och människa. Det var alldeles unikt, och genom berättelserna berättas att det var en unik födelse» (SvD 15.10)? »Sann Gud, född av evighet» växlas hastigt ner till en synonym för »alldeles speciell» och »unik» – och blir så något alldeles utsägligt och otydligt.

Därtill har vi av biskop Jackelén fått lära oss att Jesus aldrig sagt att han är den enda Vägen till Fadern. Han är tydligen bara »vägen», alltså en väg. På följdfrågan om inte Jesus i nästa andetag säger att ingen kommer till Fadern utom genom honom blir svaret: Ja, det är Johannes, ja! Jesus sa alltså inte det evangeliet påstår, och sa han det, menade han det inte. Jungfrufödelsen är ett mytologiskt språk som bara berättar att Jesus är en speciell, unik person – och den berättas bara i Matteus och Lukas evangelier. Ja, precis som det är med Bergspredikan och Fader Vår, för att inte tala om allt det som bara står i *ett* evangelium och därför

tydliga kan och bör betvivlas: liknelserna om den barmhärtige samariern, farisén och tullin-drivaren, den förlorade sonen, liksom Jesu ord »Kom till mig, alla ni som är tyngda», eller till synderskan i templet: »Inte heller jag dömer dig», eller till rövaren på korset »Idag ska du vara med mig i paradiset», eller bönen för bödlarna »Fader, förlåt dem, de vet inte vad de gör». Man undrar om de som hävdar det godtyckliga äkthetskriteriet »det-måste-finnas-i-alla-evangelierna-och-paulusbreven» är på det klara med hur mycket vi då skulle förlora av Jesus-traditionen.

Många frågar sig om denna typ av simpla bortförklaringar av svårsmälta yttranden av Jesus i evangelierna verkligen är en vetenskapligt ansvarig exeget från en teologie doktor och en andligt ansvarig utläggning av trosbekännelsen från en ledare i kyrkan. Har biskop Jackelén blandat ihop sin doktorshatt och sin mitra – eller ens tagit på sig någondera? Exegetiskt är det snarast ett godtyckligt *ad hoc*-resonerande i syfte att visa hur naivt och förenklande de tror som uppfattar orden om exv. »jungfru»-födelsen i den konkreta mening ordet »jungfru» har. Och ur kyrklig synpunkt är detta mer än KG Hammar sade på sin tid. För honom var det möjligt för (enkla) kristna i kyrkan att tro på jungfrufödelsen eller underverken eller Jesu uppståndelse som verkliga händelser och förändringar i bl.a. mänsklig biologi, bara de inte underkände den ahistoriska, symboliskt-allegoriska syn på evangeliernas Jesus-tradition som han själv var en exponent för. Nu är budskapet ett annat och skarpare: de enkelt och konkret troende »har faktiskt missat hela poängen».

En biskop ska vara ett enhetens tecken. Ibland har biskoparna i Svenska kyrkan tagit till orda med just detta motiv som grund och utgångspunkt. De har då varit angelägna om att människor ska känna trygghet i kyrkans förkunnelse och själavård. I den världsvida kyrkan ses inte kvinnor i biskopsämbetet som ett enheten tecken. Snarare tvärtom. Även i Svenska kyrkan omfattas denna kritiska syn av en del medlemmar, även om de numera är i minoritet. Däremot är det många som omfattar tron att Jesus är Guds Son, avlad av Den helige Ande, född av jungfrun Maria och att han är den enda vägen till Fadern. Ser vi ut över svensk kristenhet är skaran än större. Dessa nås av budskapet att de tror fel, ja, faktiskt har missat hela poängen.

Kan ärkebiskopen i Svenska kyrkan vara en enande och samlande gestalt med ett sådant budskap? Känner människor sig trygga i sin tro att kyrkan verkligen bär fram Guds nådemedel, när de från kyrkans högsta ämbete möter ett så uttunnat, trosavlägset budskap som svar på de frågor som vanliga människor ställer till tron? Vi och många ber om och hoppas i fortsättningen på klara och i uppenbarelsen väl grundade biskopsord som motverkar den osäkerhet som spritts beträffande kyrkans egen lära och tro på Gud.